Sergiu Iosipescu,
Raluca Iosipescu
Institutul Național
al Patrimoniului,
București

# Mircea cel Bătrân – un principe întru Creștinătate și moștenirea sa*

*Expunere făcută cu binecuvântarea și în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului, cu prilejul împlinirii a 605 ani de la moartea principelui Mircea cel Bătrân, la Sfânta Mănăstire Cozia, 31 ianuarie 2023.

Ca istorici și arheologi, cu aplecare spre monumentele istorice, am fost dintru început îndemnați de metoda științei noastre să vedem cum este prezentat Mircea cel Bătrân (1386–1418) în ultima expresie a istoriografiei noastre academice, tratatul *Istoria Românilor*, vol. IV, *De la universalitatea creștină către Europa patriilor*, ediția ultimă, din 2012, revăzută și adăugită.

Ori, alături de „marele erou ghiaur" al Cronicilor anonime osmane, de „bărbatul cel mai viteaz și cel mai ager dintre creștini", în prelucrarea aceloraşi anale datorate lui Hans Löwenklau, de definitivarea organizării administrative și politice a țării, expunerea istoriei domniei sale în contextul internațional este ambiguă.

În condițiile erodării stăpânirii țarului Ivan Șișman de la Târnovo de expansiunea otomană, Mircea cel Bătrân ar fi luat la 1388 cetatea Drâstorului (Silistra) și despoția lui Dobrotici prin luptă împotriva oștilor sultanului. În același an și în cel următor, 1389, profitând de anarhia din regatul Ungariei, Țara Românească a reluat Făgărașul, Amlașul și Țara Severinului. Anii 1390–1391 aveau să vadă între hotarele stăpânite de Domn, „părțile tătărești", definită drept acea „regiune aflată la nordul Gurilor Dunării, de la Prut până la vărsarea Nistrului în «Marea cea Mare»"[1]. Despre hotarul nord-estic al Țării Românești, între Carpații de Curbură și Prut, nu ni se spune nimic și nici cum se putea ajunge spre „părțile tătărești".

Dar, tot atunci, la 1391 după cucerirea Vidinului, Firuz beg a organizat de acolo o incursiune de pradă în Țara Românească, respinsă de forțele lui Mircea cel Bătrân, ce restabileau apoi și domnia țarului Ivan Sracimir de peste Dunăre. Campania oastei sultanului Baiazid I, „Fulgerul", împotriva țaratului bulgar de Târnovo, din vara anului 1393, s-a încheiat însă prin cucerirea integrală a teritoriului acestuia. Totodată, ea s-ar fi soldat și cu pierderea de către Mircea cel Bătrân a unor posesiuni dobrogene, între care Silistra (Drâstor).

1 Acad. Ștefan Ștefănescu, acad. Camil Mureșan, acad. Ioan-Aurel Pop (ed.), *Istoria Românilor*, vol. IV, Ed. Enciclopedică, București, 2012, p. 309.

Anul 1393 este considerat începutul războiului de apărare condus de Mircea cel Bătrân. Ca răspuns la pierderile suferite și amenințarea ce apăsa asupra țării, domnul român a organizat în 1394 o expediție la sud de Balcani care a distrus baza de akingii osmanlii de la Karinovasi, azi Karnobat, organizată pe acele meleaguri în anul anterior. Această înfrângere a determinat o mare campanie de pedepsire la nord de Dunăre" cu înfruntări care ar fi avut loc în octombrie 1394 și cea decisivă la 17 mai 1395, și anume pe Jii. Dar confruntat cu o coaliție moldo-polonă, susținută și de otomani, Mircea voievod ar fi trebuit să cedeze o parte din teritoriul țării pretendentului Vlad, cu tot ajutorul regelui Ungariei Sigismund de Luxemburg. Cu acesta Mircea încheiase încă din martie 1395 un tratat de alianță.

Înfrângerea de oastea sultanului Baiazid la Nicopole (25 septembrie 1396) a expediției cruciate organizată de regele Sigismund de Luxemburg și la care a luat parte și Mircea voievod a dus la cucerirea de otomani a țaratului de Vidin. Aceasta ar fi determinat boierimea să părăsească pe Vlad voievod care, asediat în cetatea Dâmboviței, a fost capturat de voievodul Transilvaniei Știbor. Restabilit astfel în toată Țara Românească, Mircea cel Bătrân a putut înfrânge categoric în 1397 și 1401 ultimele încercări de cucerire ale otomanilor, eliberând părțile din Dobrogea cu Silistra de sub stăpânirea sultanului Bayezid, după cum a fost interpretată o inscripție de la 1408, descoperită în cetatea dunăreană.

Odată cu zdrobirea forțelor otomane și capturarea sultanului Bayezid în bătălia de la Angora cu oștile lui Timur cel Șchiop (1402), a început marea politică a domnului român. El a luat în 1403 Chilia de la genovezi, „a recucerit cea mai mare parte a teritoriului dobrogean" – pe care nu se spune când le pierduse din nou – și între 1411–1413, impunând în scaunul otoman de la Adrianopol pe emirul Musa a ajuns la apogeul puterii sale. Înfrângerea și uciderea lui Musa a fost urmată de incursiuni de pradă ale akingiilor și azapilor emirului Mehmed I în Țara Românească, impunând domnului la 1415 plata tributului.

Pentru că în 1416 Mircea cel Bătrân a încercat susținerea unui nou pretendent osman, Mustafa, noul sultan Mehmed I (1413–1421) a organizat în același an, 1416, o campanie personală în Țara Românească, obținând victorii în Dobrogea, cucerind, „se pare" cetățile Giurgiu și Turnu, temporar „poate" și Severinul, „prădând cumplit" țara, obligată din nou la plata tributului. Astfel s-ar fi încheiat apoi la 31 ianuarie 1418 viața și stăpânirea marelui voievod și domn Mircea cel Bătrân.

Acesta este rezumatul succint, dar în litera și spiritul ei, reconstituirea din tratatul academic a domniei celui mai mare dintre voievozii și domnii Țării Românești, la care chiar pontiful demitificării istoriei noastre, domnul Lucian Boia, nu s-ar fi sfiit, credem, să subscrie.

De fapt, cu nuanțe nesemnificative și fără asimilarea unor contribuții reale, această reconstituire este aceea din monografia *Mircea cel Bătrân* (1944), cu trudă realizată de marele nostru slavist și istoric al culturii, Petre P. Panaitescu (1900–1967).

Elaborarea ei s-a îngemănat cu alcătuirea de P.P. Panaitescu a primei ediții critice a documentelor Țării Românești din secolele XIV–XV, publicată în 1938. Și cum multe din documentele emise de domnii români, multe chiar din arhiva Sfintei Mănăstiri Cozia, nu purtau veleatul emterii lor, P.P. Panaitescu le-a datat în corelare cu scenariul cronologic pe care-l făcuse pentru desfășurarea domniei lui Mircea cel Bătrân în proiectata sa monografie[2].

Dar de la apariția monografiei sale au trecut aproape 80 de ani și achizițiile medievisticii pontice, a Mării Negre, ale turcologiei europene sunt atât de însemnate, încât modifică esențial reconstrucția lui Petre P. Panaitescu și, implicit, a tratatului academic recent.

Principat de Cruciadă, după cum arată și acvila carpatină sau valahică purtând crucea din stema sa, Țara Românească a fost angrenată din anul 1345 în acțiunea de Reconquistă anti-mongolă. Sub principii Nicolae Alexandru, Vladislav Vlaicu și Radu I, Țara Românească a eliberat un întins teritoriu din bazinul Argeșului până la Valul lui Traian din sudul Basarabiei, până la limanul Sasic – dar nu până la acela al Nistrului - reunind și ținutul Drâstorului către 1385.

Documentată la 1369, alianța politică și militară dintre Vlaicu Vodă cu despotul Țării Cărvunei și al ținuturilor învecinate, Dobrotiță (c. 1347–1385), s-a concretizat desigur, după practicile medievale, și într-o legătură matrimonială. Principele moștenitor Radu, ce pierduse pe prima sa doamnă, a luat de soție pe Ana, fiica despotului Dobrotiță, în vreme ce o altă fiică a despotului a fost căsătorită cu Mihail, fiul împăratului Constantinopolului, Ioan al V-lea Paleologul.

Marele voievod și domn Radu I și Ana doamna au încheiat la Curtea de Argeș lucrările bisericii domnești Sfântul Nicolae unde sunt înfățișați în măiastra pictură a renașterii bizantine sub dinastia Paleologilor. Fresca de la Argeș și paftaua din mormântul lui Radu I de la Sfântul Nicolae Domnesc sunt dovezi mirifice ale civilizației medievale românești, de sinteză bizantin-occidentală. Fiul lui Radu I și al Anei doamna a fost Mircea și astfel putem înțelege de ce și cum s-a făcut reunirea cu Țara Românească a țărilor despotului Dobrotiță la moartea acestuia. Reunirea a trebuit să fie apărată împotriva pretențiilor țarului de la Târnovo, Ivan Șișman, susținut de ginerele său, sultanul Murad I, în cursul luptelor pierind princi-

**2** P.P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrân*, Casa Școalelor, București, 1944.

pele Țării Românești, Dan I, fratele vitreg al lui Mircea.

Chiar în documentele Coziei se află una dintre cheile acestor evoluții teritoriale, pentru că stăpânirea mănăstirii la 1388 asupra bălții Căbălul din delta interioară a Dunării era pusă sub privegherea chefaleiei de Drâstor, semn al autorității domnești extinsă și pe malul drept al Dunării.

Țara Românească a lui Mircea cel Bătrân – în pofida a ceea ce se crede și am fost obișnuiți să ne închipuim – era o monarhie pe stări, un principat teritorial cu o suprafață ce depășea 100 000 de km pătrați, atingând la apogeu aproape aria de 130 000 de km pătrați a regatului medieval al Angliei.

Spre deosebire de acela, apărat în insula sa, o chestiune de prim ordin pentru Țara Românească imediat după unificarea realizată la începutul domniei lui Mircea cel Bătrân, a fost organizarea militară pentru stăvilirea expansiunii otomane, virulentă sub sultanul Baiazid, supranumit „Fulgerul". Nu putea fi vorba de un război de apărare, cum se crede, ci de un război de Cruciadă, purtat cu forțe europene unite și, în primul rând, cu regele francez al Ungariei și viitor împărat al Sfântului Imperiu Romano-German, Sigismund de Luxemburg (1387–1437). Rolul Țării Românești cu posesiunile sale dunăreano-pontice, îndeosebi Dobrogea lui Dobrotiță ca pivot dunărean al Cruciadei, a fost definit în actul încheiat între cei doi suverani la Brașov în martie 1395. Dunărea de Jos, de la Porțile de Fier la Silistra, dominată de principele român, urma să fie axul ofensivei cruciate care avea să se dezvolte ulterior, dincolo de Balcani, pe țărmul Mării Negre

Și iată că aici, la Sfânta Mănăstire Cozia, avem ilustrarea simbolică a acestor evoluții: în fresca tabloului votiv, reprezentând pe Mircea cel Bătrân și fiul său Mihail în vestminte cruciate occidentale. Ei au brodați pe colțuni și vulturii bicefali ai despoției pontice, motiv reluat și în sculptura ancadramentului tocmai a ferestrei prin care soarele încununează portretele domnești.

Privitor la lungul război de Cruciadă purtat atunci, trebuie avute în vedere, cu precădere, constatările turcologilor privind decalarea cronologică a cronicilor otomane dinainte de cucerirea Constantinopolului la 1453, cu doi ani înainte de producerea reală a evenimentelor. Și oricum, se impune a se sublinia caracterul epic, fabulos și selectiv al consemnărilor lor.

Am dovedit de mult că datarea bătăliei de la Rovine la 10 octombrie 1394 a rezultat, conform modului de compunere a cronicilor medievale, al lecturii trunchiate a unei pietre de mormânt din Serbia, fără legătură directă cu confruntarea româno-otomană. Bătălia decisivă s-a purtat pe Argeș, spre apărarea reședinței domnești la 17 mai 1395, campania sultanului în Țara Românească soldându-se cu o înfrângere.

Participarea oastei principelui Mircea la Cruciada de la Nicopole din toamna anului următor, 1396, este ilustrată – alături de susținerea regelui Sigismund ca Mircea voievod să conducă avantgarda – și de un pitoresc amănunt. Vestitul baron cruciat Enguerrand al VII-lea de Coucy, văzând priceperea în luptă a tinerilor nobili români, a luat, cu încuviințarea domnului român, pe câțiva dintre ei în corpul său de oaste la Nicopol. Unul dintre acești tineri căzut în captivitate la 1396, alături de seniorul de Coucy și, revenit după multe peripeții în Țara Românească, a fost pus de Vlad Vodă Dracul, preceptorul fiului său[3]. De altfel, ceva mai târziu, vitejii nobili

3 *Călători străini*, vol. I, pp. 115-116.

de-ai lui Mircea cel Bătrân mergeau la Buda să participe la turniruri și alte concursuri cavalerești.

Ajungem astfel la etapa de apogeu a domniei lui Mircea cel Bătrân din deceniile unu și doi ale secolului al XV-lea, care s-ar fi încheiat însă cu pierderea nu numai a Dobrogei, ci și a Drâstorului/Silistra, Giurgiului, Turnului, poate și a Severinului.

Numai că nimic din toate acestea nu s-au întâmplat cu adevărat. O descriere a ținuturilor și administrației Imperiului Otoman de la 1475, datorată lui Jacopo di Promontorio de Campis[4], asupra căreia mi-a atras atenția bunul și regretatul meu profesor academicianul Șerban Papacostea (1928–2018), plasează ultima provincie a sultanului la sud de Deliorman – subliniem la 1475 – iar primele urme documentare despre o organizare otomană în aval de Silistra datează de la 1503/1504. Pentru nordul Dobrogei, primele reglementări administrative sunt de la începutul domniei sultanului Suleyman Kanunî/Legislatorul (1520–1566). Nu există dovezi concrete că Dobrogea a fost pierdută de Mircea cel Bătrân. Cercetările înnoitoare ale Ancăi Popescu, turcolog remarcabil, au reconstituit liniile succesive ale frontierei agresive otomane, și, care au avansat în istmul ponto-danubian după 1476 și 1484[5].

Marea campanie a sultanului Mehmed I în Țara Românească nu s-a produs așa cum s-a crezut în 1416, ci, după documentele ungare, otomane și românești, în 1419–1421, soldându-se desigur cu o groaznică devastare până peste munți, cu pierirea în luptă a lui Mihail Voievod, fiul lui Mircea și a multora dintre ai săi, cu pierderea cetății Silistra. Cea mai mare parte a Dobrogei a continuat să fie în hotarele Țării Românești. Acostarea flotei cruciate burgundo-veneto-papale la 1445 la Mangalia este o dovadă a *neincluderii* acestui oraș-port în Imperiul otoman la acea dată.

În plan mai larg, este de remarcat asimilarea în cronicile osmane a prăzii luate în cursul unor raiduri de jaf, akîn, cu plata unui tribut. Or, Țara Românească este înregistrată ca tributară otomanilor de la 1391. Dar atunci, se știe că a fost o incursiune de pradă de la Vidin, condusă de Firuz beg și că ea a eșuat lamentabil. Așa ceva nu putea fi acceptat de orgoliul istoriografiei osmane, animată de spiritul războiului sfânt, a djihadului, de unde și răstălmăcirea desfășurării evenimentelor.

Nu există astfel nicio mărturie documentară plauzibilă că Mircea cel Bătrân ar fi plătit tribut la Poarta otomană.

Ca întotdeauna, cercetarea științifică este mereu izvoditoare de noi descoperiri și interpretări. Între hrisoavele de început ale domni-

**4** Franz Babinger, *Die Aufzeichnungen des Genuesen Iacopo de Promontorio - de Campis über den Osmanenstaat um 1475*, München, 1957 (extras din „Bayerische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse Sitzungsberichte", Jahrgang 1956, heft 8.)

**5** Anca Popescu, *L' intégration par l'Empire ottoman des territoires du sud-est de l'Europe. Le sandjak de Silistra (XVe-XVIe siècles)*, Bucarest, 2013.

ei lui Mircea cel Bătrân se află și întărirea unei danii pentru Mănăstirea Tismana, anume, „de la roțile lui Ciop Hanoș de la Bratilov, zeciuiala de arama”[6]. Documentul a fost evocat pentru dezvoltarea mineritului la Baia de Aramă. Dar iată că un act neștiut de la 1410 al faimoasei cetăți Caffa din Crimeea genoveză, cuprinde o comandă de clopote din Valahia pentru campaniile orașului. Țara Românească era, așadar, un exportator pe Marea Neagră de clopote, iar la Bratilov antrepriza lui Johannes Czop nu sfărăma doar minereul în șteampuri, ci avea și o turnătorie, unde se produceau clopote și poate și bombarde.

Țara Românească se înfățișează întinsă mult peste Dunăre până la Balcanii maritimi, în Deliorman – o parte a Cadrilaterului de mai târziu – și firească este întrebarea ce dovezi există în acest sens. Iată că un act otoman, un privilegiu al sultanului Murad al II-lea de la mijlocul secolului al XV-lea, garanta domnilor Țării Românești, posesiune privilegiată, Basaraba de pe Lom[7]. Este vorba despre Basarabovo la sud de Giurgiu, unde se înălța mănăstirea cu hramul Sfântului Dimitrie, patronul lui Mircea cel Bătrân. Moaștele acestui Sfânt Dimitrie mai nou au fost, de la 1774, o podoabă a Mitropoliei Țării Românești. Ele au fost salvate de răpitorii bulgari în Primul Război Mondial prin grija feldmareșalului August von Mackensen, comandantul trupelor inamice de ocupație.

Reprezentând Institutul Național al Patrimoniului nu puteam firește să nu zăbovim asupra relațiilor dintre Sfânta Mănăstire Cozia și Comisiunea Monumentelor Istorice, a cărei misiune o continuă, măcar în parte, Institutul nostru.

După ororile Primului Război Mondial care zdrobise vechea lume, Mănăstirea Cozia era ruinată, devastată și pângărită. Raportul egumenului Coziei, protosinghelul Athanasie Popescu către președintele Comisiunii Monumentelor Istorice, Dimitre Onciul[8], din toamna anului 1919 încheia dramatic: „Recunoștința ce trebuie să avem față de voievodul Mircea cel Bătrân, căruia i se datorește stăpânirea Dobrogei și a Silistrei, strigă și cere cât neîntârziat ca Sfânta Mănăstire Cozia să fie restaurată și readusă la vechea ei splendoare și înzestrată cu odoarele ei prețioase, ca o mulțumire către atotputernicul Dumnezeu care s-a milostivit și a binecuvântat jertfele popoarelor care au luptat în numele lui pentru credință, adevăr și dreptate”. Între altele, se propunea pardosirea cu marmură a bisericii mari, în locul pietrei unde fuseseră ținuți de ocupanții germano-austro-maghiari caii. La 1 noiembrie 1919, arhitectul Comisiunii Monumentelor Istorice Nicolae Ghica-Budești socotea, în referatul său,

**6** DRH.D., vol. I, pp. 33-36, doc. 14.

**7** Sergiu Iosipescu, *Balica, Dobrotiță, Ioancu*, București, 1985.

**8** Arhiva INP, fond CMI, dos. 1284,

că este imperios ca instituția sa să se ocupe de „acest important monument care a suferit așa de multe de pe urma ocupațiunei străine", propunând începerea din anul următor a unei campanii de relevee pentru proiectul de restaurare care să se aducă la îndeplinire progresiv, transformând mânăstirea într-un institut de cultură, tipografie, școală. Dar, chiar și în toamna anului 1921, Mănăstirea Cozia, ca și Tismana, adăposteau încă pe refugiații ruși din armata amiralului Wrangel, care, ulterior fiind transferați în cetatea Oradei au lăsat clădirile părăduite și o murdărie cu totul și cu totul rusească".

În 1923 terenul de ½ de ha de pe apa Oltului, la un km în amonte de Mănăstirea Cozia cu ruinele Coziei Vechi și ansamblul monumental al Mănăstirii Cozia era declarat monument istoric prin înaltul decret regal 2205 din 8 mai 1923.

În primăvara anului 1929, se decisese de Comisiune executarea pietrei de mormânt a lui Mircea pentru reînhumarea osemintelor sale în ianuarie 1930. Ea avea să se producă abia la 15 mai 1938, slujba fiind oficiată de episcopul Vartolomeu al Râmnicului, în prezența marelui voievod Mihai, a lui Nicolae Iorga și a lui Ioan Lupaș, a părintelui Nae Popescu, subsecretarul de stat la Cultură și Arte în guvernul patriarhului Miron.

În primul număr din anul 1931 al „Buletinului Comisiunii Monumentelor Istorice, Virgil Drăghiceanu a publicat un scurt articol despre săpăturile sale din Biserica Mănăstirii Cozia. Ele aveau ca obiectiv mormântul lui Mircea cel Bătrân, indicat doar de poetul Grigore Alexandrescu în relatarea călătoriei sale din 1842, prilej și pentru compunerea poeziei sale *Umbra lui Mircea la Cozia*. Potrivit clasicului nostru poet, Mircea cel Bătrân „este înmormântat în biserică, în cea dintâi intrare: două mari pietre acopăr mormântul. Inscripțiunea uneia a început a se șterge, încât abia poți descifra câteva cuvinte și numele Mircea, iar pe cealaltă se cetește deslușit: «Aici odihnește maica Theofana călugărița cu fie-sa doamna Florica și fiul său Nicolae vodă,... leat 1605».

Săpătorul Virgil Drăghiceanu care lucra „sub auspiciile Comisiunii Monumentelor Istorice", „cerceta" mormântul lui Mircea și cel „învecinat care cuprindea rămășițele mamei și fiicei lui Mihai Viteazul". Pe acela al lui Nicolae voievod, fiul lui Mihai Viteazul, pesemne l-a uitat, ca și leatul 1605 din inscripție.

Săpătura lui Virgil Drăghiceanu a făcut să apară mai întâi la 30 cm sub pardoseala de atunci fragmente din cea veche din cărămizi puse pe muchie în spic, în „zigzag" spune el. Spre capul mormântului a aflat un zid transversal care separa pronaosul în două, „poate... o rămășiță din vechea biserică a Nucetului, peste care Mircea a zidit biserica sa". La adâncime de peste un metru, a găsit două blocuri de piatră, pe care le socoate cu probabilitate să fi marcat la suprafață mormântul lui Mircea. Sub acestea se afla capacul unui sarcofag de piatră de forma corpului omenesc, „o formă curioasă care ne-ar face să întrezărim ceva egiptean", scrie arheologul nostru improvizat. Din fericire, tras de mânecă și trimis de colegii săi din Comisiunea Monumentelor Istorice la manualul de arheologie medievală a părintelui acestei discipline, Arcisse de Caumont, Drăghiceanu își revine și preia datarea acestor sarcofage de tip occidental în secolele XII-XV.

În mormântul lui Mircea și cel alăturat, un cavou boltit, s-au găsit atunci abia câteva osemințe, situație explicată prin profanările de la refacerea bisericii la 1847 și săpăturile germane din 1917[9].

**9** Virg. Drăghiceanu, „Mormântul lui Mircea Vodă cel Bătrân", în BCMI, XXIV, 1931, pp. 20-24.

În chestionarul Comisiunii Monumentelor Istorice, lansat de Dimitre Onciul după Primul Război Mondial se însemna inscripția pietrei de mormânt a Theofanei: „Pristăvitu-s-a roaba lui Dumnezeu călugărița Theofana, muma răposatului Mihail voievod și fie-sa doamna Florica și fiul său Nicolae voevod. S-au învoit și au scris... voevod, leat 7114" (1606).

La apogeul domniei sale, stabilindu-și reședința în cetatea Giurgiului, construită de el după modelul Bastiliei de la Paris, Mircea cel Bătrân a bătut o nouă serie monetară cu bani de argint. Este meritul unui iscusit numismat, astăzi plecat dintre noi, Octavian Iliescu, de a se fi aplecat asupra acestei serii de monede, înfățișând pe domn cu hlamidă, având în stânga o suliță sau mâna licornului, a Justiției, iar în dreapta globul cruciger. Între însemnele monedei a aflat la locul cuvenit litera chirilică românească Ţ, obișnuita prescurtare a titlului de țar – împărat. În vremurile de anarhie din emiratul otoman, de scădere a împărăției bizantine, domnul de Cruciată al Țării Românești, partenerul craiului Sigismund de Luxemburg, s-a intitulat țar – împărat.

În memorialul călătoriei sale cu Ion Ghica în Oltenia din vara anului 1842, Grigore Alexandrescu pomenea la Cozia „în cea dintâi intrare, la ușa bisericii, este un tron de piatră și vulturul cu două capete ține deasupra-i coroana regală; în acel tron spun că se odihnea Mircea, care se află picturat înlăuntrul bisericii, june încă, după cum era când a fundat-o. Statura lui e de mijloc, chipul blând și voios, ochii mari și albaștri, părul castaniu blond și buclat. O parte din îmbrăcămintea lui e vechiul costum al cavalerilor cruciați: vestmânt scurt și spată, călțuni și culți, la genunchi are cusuți, în fir, vulturi cu două capete; pe deasupra poartă mantie roșie cu mărginară de aur și pe cap coroană. Valorosul domn este înmormântat în biserică, în cea dintâi intrare; două mari petre acoper mormântul. Inscripțiunea uneia a început a se șterge, încât abia poți descifra câteva cuvinte și numele Mircea"[10].

La Sfânta Mănăstire Cozia, precum niciunde într-altă parte, insolitul tron de piatră marcat cu vulturl bicefal încoronat este semnul împlinirii depline a domniei lui Mircea cel Bătrân.

Astfel se înfățișează, în lumina mai noilor cercetări, Mircea, mare voievod și domn, principe întru Creștinătate și împărat.

**10** Grigore Alexandrescu, *Poezii. Memorial de călătorie*, Ed. Gh. Adamescu, București, 1926, pp. 228-229.